

Förenlig förståelse är möjlig – en introduktion

av Bengt-Åke Wennberg

Verkligheten visar sig för oss genom vårt samspel med omvärlden. Samspelet bestämmer både vår position och vår observation. Det är först genom samtal som vi kan fastställa vad som är gemensamt för oss alla och var vi skiljer oss åt. För att fungera socialt måste det därför växa fram en gemensam förståelse för varför vi gör som vi gör. Men det går inte att hävda att den ena rationaliteten skulle vara bättre eller sannare än den andra. Därmed blir det beständiga som vi tror på inom vår speciella grupp och som är vår gemensamma kunskap "en språklig konstruktion". Vi lever i en doxa.

Vi som individer kan inte leva i kaos och ovisshet. Vi måste välja. Det får då stor betydelse för oss vilken rationalitet vi väljer att använda oss av eftersom de trossatser vi då anammar kommer att bestämma samspelet mellan oss och andra. En allt mer viktig förmåga har därför blivit att genom samtalandet kunna överskrida de gränser som etableras, mellan olika forskningsfält, mellan olika kulturer, mellan olika åldrar, mellan olika specialiteter, mellan olika länder, mellan olika företag och mellan tjänsteleverantör och kund. De flesta av oss är ännu inte vana vid detta men kommer att allt mer konfronteras med denna svårighet i det nya arbetslivet.

Så länge vi tror på ett statiskt samhälle och att sociala skeenden entydigt kan förstås på samma sätt som gravitation etc. så kommer vi att uppleva en synnerligen plågsam och konfliktfylld splittring när vi möter de vanliga påtryckningarna för att vi skall *ansluta oss till andras föreställningsvärld* och överge vår egen. Sådana påtryckningar kan då utmynna i allvarliga störningar och precis motsatsen till vad man önskar nämligen till avståndstagande och marginalisering.

I ett mänskligt, dynamiskt och föränderligt samhälle uppstår alltid denna typ av olika och skilda världsbilder när det gäller sociala skeenden eftersom människor är olika, deras erfarenheter är olika och varje situation är unik. Dessa olikheter är en del av livet och vi måste därför lära oss att hantera dem och förstå hur de i vårt eget sinne trots allt kan göras förenliga.